

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПОЖАРЕВЦУ

ДАРОВИ ПРОШЛИХ ВРЕМЕНА

ИЗ ЗБИРКЕ ОТКУПА И ПОКЛОНА

П О Ж А Р Е В А Ц, МАРТА 2002.

ЗБИРКА ОТКУПА И ПОКЛОНА

(1791 – 1960)

Историјски архив у Пожаревцу од свог оснивања, 1948. године, поседује, предано чува и увећава Збирку Откупа и Поклона. Драгоцене архивалије ове збирке данас чине: пасоши (атестати) из 1791, 1800, 1804 године, билети, пропуснице, одликовања наших и руских владара, турски берати, тестаменти, тапије, облигације на српском и турском језику, кореспонденција кнеза Милоша Обреновића, Томе Вучић Перишића, одлуке суда о одузимању имовине атентаторима на кнеза Михаила, обимне судске документације о хајдучији у овом крају - Бабејићу, Барбуловићу и другима, калфенска и еснафска писма, сведочанства на мађарском, немачком, бугарском језику, похвалнице на француском из Бизерте, обимна документација пожаревачке полугимназије, дописнице са Крфа, из заробљеничких и радних логора из Италије и Немачке, “свидетелства” лекара и прве школоване бабице Султане са њиховим потписима и печатима, потом потписи Илије Гарашанина, Димитрија Давидовића, краља Александра Карађорђевића, Николе I кнеза црногорског, митрополита српских, Исидора Бајића, печати суда вароши пожаревачке, примирителних судова општина (села), округа и срезова, попечитељстава и министарстава (внутрени дела, правосудија, просвештенија...), црни печат у знак жалости за преминулим кнезом Милошем, печати са племићким грбовима, печати царске Русије...

Збирка је сређена и обухвата 18 кутија односно 475 архивалија, и сачињавају је документа настала на територији Браничевског округа или се односе на житеље са овог простора. Велики број фотографија, плаката (које су издвојене у посебни тематски део збирке), али и бројна документа XIX века (тапије, турске облигације...) преузети су од Народног музеја приликом разграничења делатности установа у области културе.

Први откуп извршен је 1954, од проф. Михајла Миладиновића, директора пожаревачке гимназије (откупљено је 26 књига из XIX века и слике кнеза Милоша у турском оделу (ИАП, ОП 1954, 80) а први поклон је “Псалтир” из 1836. дар Добривоја Лукића, проте из Пожаревца (ИАП, ОП 1954, 91).

Често се у породичним ковчежићима, уз остала сећања на прадедовске корене, чувало и понешто докумената - тапије, тестаменти, венчани листови, одликовања... За Архив представља посебну вредност чињеница да су потомци поверили овој установи на чување фрагменте породичног блага. Појединци су често, стварајући мале колекције или случајно налазећи докумената различите провенијенције, такође уступали Архиву вредне архивалије путем откупа или поклона.

Од многобројних дародаваца, који су својим вредним поклонима обогатили Збирку Поклона и Откупа, истичемо: професора Николу Бошковића, његову кћи, Надежду Басару, Тодора Илића, некадашњег управника ове установе, господина Хризостома, епископа Браничевског, Младена Владимировића, хроничара и публицисту, Тодора Димитријевића - Тошу Грка, Бранка Миланковића, архивског повереника из Жагубице, Жику Миловановића – потомка потпуковника Живојина Миловановића, породицу Рибарац, професора Босу Илић, Драгослава Симића, архитекту, Николу Ђорђевића, Млађана Цуњака из Београда, Танасија Бату Димитријевића ...

Интересовање Архива за грађу у приватном поседу је константно. Знајући да у Браничевском округу постоји мноштво значајних докумената у приватном поседу, очекујемо даље увећање Збирке Откупа и Поклона - како би вредна сведочанства историје нашла своје право место у Историјском архиву у Пожаревцу, где би се правилно заштитила, сачувала и презентовала јавности.

Представљајући Вам највредније архивалије из Збирке Откупа и Поклона, позивамо Вас, ентузијасте и заљубљенике у историју, на сарадњу.

Драгана А. Милорадовић, етнолог

Л Е Г Е Н Д Е

I

1. 23. маја 1865. у Београду
Оригинално одликовање Ђерге Стојановића, грађанина вароши Пожаревца, којим га Кнез српски Михаило Обреновић, по милости божјијој и вољи народа, одликује Крстом таковским за учешће у Другом српском устанку 1815. Одликовање је потписао кнез Михаило.

Донација Михаила Крстића, 1956. инв. 59

II

1. и 2. 30. јануар 1791. Логор у селу Крајешти, руско – турски рат
Два оригинална атестата којима се одаје признање капетану Кристи Богданову за учествовање у рату и храбро држање. Потичу из зимског логора у селу Крајешти, потписана 30. јануара 1791. од секунд – мајора Павла Визирана.

Печати на атестатима са племћком круном и монограмом су очувани.

Откупљено од Драг. Глигоријевић, 1955. инв. 2 и 3.

Два оригинална пасоша издата Кристи Богданову:

2. Пасош који се односи на одлазак из Русије, издат од стране Министарства спољних послова 1. јуна 1800. године по Указу његовог величанства императора Петра Павловича, самодржца сверуског. У потпису гроф Раstopчин. На полеђини пасоша је исти текст на немачном језику. Печат (суви жиг и восак) делимично је очуван.

3. Пасош издат у Херсону, 4. априла 1804. године, са роком од 12 месеци, на основу поменутог Указа. Гласи на Крсту Богданова, капетана у оставци, који путује у Молдавску кнежевину. У потпису А. Окулов. Печат Генералног руског конзулата Молдавије, Влашке и Бесарабије. У продужетку визирање. На полеђини су пријаве царинарницама, а затим текст на грчком језику.

Откупљена од Драг. Глигоријевића, 1955. инв. 5 и 6

III

1. 1808. марта 18.

Атестат - оригинално уверење Константину Григоричу сину Поповом, поручнику елино – грчког корпуса, добијен за ратне заслуге. Печат оштећен.

Откупљено од Драг. Глигоријевић, 1955. инв. 9

2. 1808. фебруара 15.

Атестат - оригинално уверење Константина Попова, поручника елинско – грчког корпуса у саставу руске војске, којим му се одаје признање за учествовање у ратовима 1807. Печат очуван са племћким грбом.

Откупљено од Драг. Глигоријевић, 1955. инв. 8

3. 1808. фебруара 22.

Атестат - оригинално уверење Константину Поповом, поручнику елино – грчког корпуса, да је учествовао у борби против непријатеља и да је на дужности био исправан.

Откупљено од Драг. Глигоријевић, 1955. инв. 10

4. 1807. септембра 18.

Билет - оригинална пропусница за поручника грчке команде Константина Ергина, који иде у потрагу за одбеглим заставником и војницима. Печат очуван

Откупљено од Драг. Глигоријевић, 1955. инв. 7

IV

1. 1849. априла 12. - Цемазиел – Ахира 1265.

Турски берат којим султан одликује кнеза српског Александра Карађорђевића и шаље му берат изражавајући своје задовољство кнежевом владавином у Србији. Документ на туском и српском језику.

Поклон проф. Николе Бошковића, 1961. инв. 217.

2. 1841.

Превисоки царски указ којим кнез Јован Шљивић из Пожаревца, старешина царине у Текији, може да ужива високу царску милост као веран поданик Отоманског царства.

Документ је на туском, писан калиграфским писмом, двобојно - црвено и црно. Датум је текстуално написан и одговара октобру 1841.

Откупљено од адвоката Шљивић, 1962. инв. 271.

3. Превод текста царског указа.

V

1. 1817.

Указ кнеза Милоша којим с забрањује куповину и продају девојака за склапање брака, и у 7 тачака прописује начин и услове за обављање венчања и свадбе.

1). Даровање девојке приликом просидбе не сме бити већа од 25 гроша

2). Родитељи девојке не смеју примити никакву накнаду од женика и његове фамилије

3). Прописује колико сватова сме бити на свадби, да би се спречило расипање

4). Склапање брака не сме се извршавати без сведока

5). Забрањује се оцу и мајци принудно удавање за богатог ако она то неће

6). Забрањује се отмица девојке

7). Испрошена и дарована девојка не сме се просити.

Документ садржи печате београдске Митрополије и Милоша Обреновића, кнеза сербског, са потписима, али са оштећењем на ¼ листа - на делу са потписима.

Допис је упућен Јосифу Момировићу, протопрезвитеру нахије пожаревачке.

инв. 215.

2. 1847. августа 24.

Урежденије (Уредба) о дужностима и обавезама свештеника у 18 тачака - посебно се односи на склапање брака.

Акт Митрополије београдске протопрезвитару нахије пожаревачке, Јосифу Момировићу. Садржи печат митрополије, али је потпис нечитак.

Поклон Народног музеја 1956. инв. 117

VI

1. 1829. јунија у Пожаревцу

Писмо кнеза Милоша Обреновића “Љубезном Цветку”, Цветку Рајовићу, полицај директору у Београду, о кретању војске скадарског паше ка Видину и задржавању кнежевских лађа на Дунаву.

Документ је очуван, са потписом кнеза Милоша.

Откупљено 1957. инв. 158

2. 1833. маја 1. у Пожаревцу

Кнез позива “Љубезног Цветка” да дође њему у Пожаревац.

У потпису: Милош Обреновић кнез сербски.

Откупљено 1957. инв. 160

3. 1829. маја (7) у Пожаревцу

Кнез Милош пише Цветку да вести о слању војске, као помоћ скадарском паши, саопшти господину Чарону и главнокомандујућем.

Откупљено 1957. инв. 159

4. 1859. октобра 3.

Пошто су зеленаши немилосрдни у наплаћивању дуга интереса и да би се расчистило са претераним изабљивањем, кнез Милош прописује да се дужнику не може наплатити више него што он под заклетвом призна да је износио првобитни дуг.

Копија упућена Попечитељству правосудија са потписом Вучка Николића.

инв. 53

5. 1860. октобра 3.

Пресуда Врховног суда у Београду (против лица која се баве враџбинама). На документу је црни печат у знак жалости због смрти кнеза Милоша.

инв. 53/62

VII

1. и 2. 1866. јунија 26. и 1867. јунија 26.

Похвални лист за одлично успевање у наукама Савви Поповићу, потоњем пожаревачком свештенику, потписао ректор Богословије архимандрит Теодосије.

Документ садржи печат у воску са орнаментисаним крстом. Штампан образац предвуковским писмом, очуван.

Поклон Зорице Перовић, из Смедеревске Паланке, 1982. инв. 359 и 360.

3. 1825. јуна 30. у Пожаревцу

“Часни оци!

Почитајени Свештеници!” - Правила опхођења свештеника - по нахођењу кнеза Милоша, са његовим печатом и потписом.

Поклон Народног музеја, 1956. инв. 120

4. 1840. јула 30. у Пожаревцу
Помоћник начелника округа пожаревачког, капетан Станојло Петровић, извештава начелника среза Моравског, Петра Илића, о распису митрополита за пријављивање кандидата за упис у Богословију.

инв. 221

5. 1839. маја 12. (претпоставка), у Београду
Протопрезвитеру смољначком, Викентију Протићу, наредба митрополита српског, Петра Јовановића, за молелствије против великих киша.
Документ је потписао митрополит Петар Јовановић. На полећини је суви жиг.

инв. 53

6. 1860. маја 24. у Београду
Митрополит Српски, Михаило, депешом препоручује свеиштенству да са народом узме учешће у дочеку кнеза.
Штампан образац телеграфске депеше

инв. 53/58

VIII

Два документа о доласку кнеза Михаила у Пожаревац, непознатог порекла:

1. 24. август 1861. у Пожаревцу, садржи печат Примирителног суда вароши Пожареваца, и инв. 51/19
2. 7. септембар 1861. у Свилајци, инв. 51

3. 1868. априла 19. у Пожаревцу
Суд општине пожаревачке издаје Атанасију Атанацковићу, потоњем атентатору на кнеза Михаила, уверење да не поседује никакво имање.

Поклон проф. Николе Бошковића инв. 51/34

4. 1868. октобра 24. у Пожаревцу
Предмет о наплати 117 гроша дуга пореза од Станоје Розића, бившег трговца из Пожареваца, осуђеног на смрт због атентата на кнеза Михаила.

Поклон проф. Николе Бошковића инв. 51/37

5. 1869. марта 26. у Пожаревцу
Суд општине пожаревачке начелник округа извештава о наплати данка од убијеног А. Атанацковића, атентатора.

Поклон проф. Николе Бошковића инв. 51/37

6. и 7. 1868. маја 30. у Београду
Наредбе за српску војску министра војног, пуковника Блазнавца, који је и потписао документ, поводом убиства кнеза Михаила.

Поклон Љубише Марковића, 1956. инв. 102.

IX

1. 1848. марта 2. у Београду
Суд вароши београдске суду Округа пожаревачког доставља решеније.
Документ садржи печате суда вароши београдске и потписе председника суда, кавалира в. Возимировића, и секретара - Димитрија Давидовића.

инв.53

2. 1919. новембра 28. у Београду
Превисоки указ Њ.К.В. Александра Наследника Престола о постављењу Ивана Николића за судију првостепеног суда у Пожаревцу.

У потпису - министар правде .Л. Тимотијевић оверен печатом министарства правде Краљевства СХС. Штампан образац

Поклон Босе Кранек (ћерке Ивана Николића), 1983. инв. 362

3. 1887. маја 20. у Пожаревцу

Решење Суда округа пожаревачког. Печат: Краљевина Србија - Суд округа пожаревачког; потпис - нечитак.

инв. 201

4. 1926. новембра 9. у Жагубици

Поглавар среза хомољског у Жагубици доставља суду општине Осаница позив на прву хајку за хајдуцима, заказану за 10. новембар 1926, збор код Тришке цркве. Документ је оштећен.

Документ добијен од повереника Б. Миланковића, 1956. инв. 78.

5. 1923.

Списак оглашених и уцењених хајдука у округу Пожаревац. Садржи печат Великог жупана пожаревачке области Краљевине СХС.

Поклон Танасија Бате Димитријевића, 2001. инв. 276.

X

1. Печати примирителних судова општина који су, као судови у првом степену имали седишта у општинама односно селима у оквиру срезова, решавали спорове из имовинско правне области попут потраживања дуга, купопродаје земље и блажа кривична дела

1). Опроштеније чланова суда за ступање у брак,
- печат општине беранске, 13. јулија 1846.

инв. 53

2). Извештај протопрезвитеру пожаревачком о одбеглој снаји Милка Ваљаревића,
- печат општине Четереже, 13. маја 1847

инв. 53

3). Часном пароху - спор око одбегле девојке - печат општине Шапине,
14. дец. 1855.

инв. 53

4). Тестамент Мирка Ђокића - печат општине Касидол, 8. април 1864.

инв. XIX

5). Тапија - печат општине Кличевац, 24. август 1866.

поклон, 1955. инв. 22

6). Облигација - општина Ракинац (Симићево), 21. марта 1874.

поклон Жике Илића 1961. инв. 237

XI

1. Три тапије браће Милосављевић

1). 30. априла 1858. , садржи печат Примирителног суда вароши Пожареваца и печат Суда Окружја пожаревачког

2). 15. марта 1861. - печат Суда Окружја пожаревачког

- 3). 20. априла 1871. - Документ садржи печате: Општинског суда, Начелника округа, суда Округа пожаревачког, суда за неспорна дела (поништење интабулације) и таксену марку поништену печатом Суда пожаревачког.
инв. XX
2. 1830. новембра 18. у Пожаревцу
Тапија за дућан Јована Маринковића. Печат: “суд наихе пожаревачке”
откуп од Милице Лучић, 1955. инв. 11
3. 1863. новембра 19. Прово
Тапија на виноград. Печат: примирителног суда општине Провске
(Александровац).
откуп од Животе Илића, из Ореовице, 1955. инв. 21
4. 1906. априла 27.
Тапија проф. Михајла Миладиновића
Садржи печате: суда општине пожаревачке, “Краљевина Србија - Начелство Округа пожаревачког”, Пожаревачког првостепеног суда и 10 таксених марака
инв. 201

XII

1. Купопродајни уговор на 1900 гроша, сачињен у Нишу. Документ на турском језику, непеведен.
Поклон Народног музеја 1956. инв. 112
2. Одобрење за зидање куће. Документ на турском језику, непеведен
Поклон Народног музеја, 1956. инв. 112
3. Поравнање на 30 гроша између Васине кћери Насте и њеног мужа Арсенија, у Пожаревцу. Документ на турском језику.
Поклон Народног музеја, инв. 73
4. Оригинални документ на турском језику писан на штампаном обрасцу и фискалном маркицом. Није преведен.
Поклон Јованке Николић, 1956. инв. 73
5. Одобрење за зидање куће М. Лалића. Документ писан на турском језику, непеведен.
Поклон Народног музеја. инв. 112
6. 1862. септембра 17. у Пожаревцу
На тужбу ковачког еснафа начелник Округа доноси одлуку да се и последњи турски занатлија присилно исели преко границе.
инв. 51/26.

XIII

1. 1836.
Трошковник кнежевe гарде у походу из Крагујевца у Пожаревац, и у Пожаревцу. Рукопис
Откуп 1957. инв. 154
2. 1839.
“Слово” приликом побуне војних гарнизона - ћупријског и крагујевачког.
Штампан документ.
Откуп 1956. инв. 124
3. 1875. - Стари ратници (Невесињски борци)
- бојена разгледница
Откуп 1961. инв. 241

4. 1876. децембра 14. у Градишту
Начелник среза рамског председнику општине Камијево шаље најстрожу наредбу да сви војници спреме одело и храну за 3 дана ради одласка у рат.
Допуњен штампани образац.
инв. 185
5. 1913.
Фотографија Алексе Костића, трговца у Пожаревцу, војника VIII пешадијског пука I позива.
Поклон Алексе Костића, 1987. инв. 384
6. 1873. августа 19.
Отпуст редова стајаће војске, Филипа Станковића родом из Сибнице.
Штампан образац.
инв. XXX

XIV

1. 1870. октобра 6. Санктпетербург
Оригинално одликовање штабског капетана Живојина Миловановића, којим га Александар Други “император и самодржац сверуски, цар пољски, велики фински кнез, и тако даље....” одликује царским орденом Светог Станислава III степена. Документ је очуван, али садржи очуван печат Светог Станислава и нечитак потпис (Александар)
Поклон Жике Миловановића, потомка подпуковника Миловановића, 1955. инв 46
2. 1883. августа 3. Санктпетербург
Оригинално одликовање подпуковника Живојина Миловановића за “одлично – усрдну и ревносно службу” којим га Александар Трећи “император и самодржац сверусијски, цар пољски, велики кнез фински, и тако даље...” одликује царским орденом Светог Станислава II степена. Документ садржи очуван печат Светог Станислава.
Поклон Ж. Миловановића, инв 46
3. 1893. марта 5. Санктпетербург
Оригинално одликовање пуковника Ж. Миловановића којим га Александар Трећи, император, одликује орденом Светог Равноапостолског кнеза Владимира III степена. Печат на документу недостаје.
Поклон Ж. Миловановића, инв. 46
4. 1869. јануара 8. на Цетињу
Оригинално одликовање Живојина Миловановића, штапског капетана, којим га црногорски и брдски кнез Никола I одликује орденом III степена кнеза Данила I. Одликовање са потписом и печатом кнеза Николе I.
Поклон Ж. Миловановића, инв. 46.
5. 1890. маја 24. на Цетињу
Оригинално одликовање пуковника Живојина Миловановића за показану храброст - којим га кнез црногорски Никола I одликује златном медаљом Милоша Обилића. Документ садржи печат Министарства војеног Црне Горе а нечитко га је потписао “Министар војени”.
Поклон Ж. Миловановића, инв. 46

XV

1. 1841. марта 3. у Пожаревцу
Примирилном суду вароши Пожаревачке Начелник округа Пожаревац, мајор Михаило Ђорђевић, даје упутства за планирање школских прихода. На полеђини документа отиснут је печат у воску - Суд општине пожаревачке.
Поклон Народног музеја, 1956. инв. 108.
2. 1845. марта 17. у Пожаревцу
“Назначеније” - извештај о најстаријој Основној школи пожаревачкој, који је потписао учитељ Константин Ђорђевић
Поклон проф. Николе Бошковића, 1956. инв. 51/35
3. 1868. маја 8. у Пожаревцу
Оригинални документ - Окружно Начелство шаље 31 књигу примљену од Министарства Просвете и црквених дела.
Поклон проф. Николе Бошковића, 1956. инв. 51/35
4. 1861. августа 5. у Пожаревцу
“Списак ученица III и IV разреда кое су књигама и другимъ потребама школскимъ оскудне (у потпису:) Мариа Николић, васпитачица женске младежи...”
Поклон проф. Николе Бошковића, 1956. инв. 51/21
5. 1862. јуна 10. у Пожаревцу
Оригинални документ - Окружно начелство тражи мишљење од Примирилног суда вароши Пожаревца о отварању полугимназије.
Поклон проф. Николе Бошковића, 1956. инв. 51/54
6. 1862. октобра 5. у Пожаревцу
Окружни начелник извештава Примирилни суд вароши Пожаревца о отварању полугимназије.
Поклон проф. Николе Бошковића, 1956. инв. 51/58
7. 1863. маја 6. у Пожаревцу
Извештај полугимназије, концепт.
Поклон проф. Николе Бошковића, 1956. инв. 50

XVI

1. 1924. децембра 31. у Београду
Његово Височанство Александар I, краљ СХС, одликује Краљевским орденом Светог Саве петог реда г. Владимира Сотировића, учитеља из Дрмна.
Изузетно добро очувано штампано одликовање са потписима и жигом.
Поклон потомака Сотировића, 1983. инв. 371
2. 1870. августа 9. у Пожаревцу
Директор пожаревачке полугимназије, Димитрије Тодоровић, обавештава Суд општине пожаревачке о препоруци Министарства просвете и црквених дела да се у Пожаревцу установи “педагогическа” школа и да суд треба да обезбеди до Митровдана - када школа отпочиње са радом - стан за школу, за питомце и директора.
Поклон проф. Николе Бошковића, 1956. инв. 51/62
3. 1918. јуна 30. у Београду
Оригинални штампани образац сведочанства Реалне гимназије у Београду са поништеном таксеном марком, печатом и потписима управитеља наставе,

разредног настојника и заповедника школе. Документ је двојезичан - српски али доминира немачки.

Поклон Народног музеја 1961. инв. 226

4. 1918. у Пожаревцу

Пожаревачка “прогимназија” - три ћачке књижнице са очуваним подацима и печатом на бугарском језику.

Поклон проф. Николе Бошковића, 1956. инв. 50

XVII

1. 1838, јуна 17. у Крагујевцу

Попечитељ просвете и врховни надзиратељ карантина, генерал – мајор Стефан Стефановић, извештава доктора “медицине при карантину Радујевачком” Константина Михаиловића, да је “Његова Светлост, Милостиви Господар и кнез наш издовојио годишњу плату од 300 талира”. Оригинални сачувани документ.

Откуп од А. Николића, 1955. инв. 12

2. 1847. октобра 23. у Београду

Оригинално “Свидителство” (уверење) Попечитељства унутрашњих дела издато Константину Михаиловићу, физикусу Округа смедеревског, о држављанству. Недостаје печат, али документ је потписао “попечитељ внутрени дела полковник кавалир” Илија М. Гарашанин.

Откуп од А. Николића, 1955. инв. 14

3. 1853. јуна 25. у Пожаревцу

Оригинални пасош госпође Катарине, супруге Константина Михаиловића, окружног физикуса у Пожаревцу, ради прелаза у Аустро – Угарску до Пеште и Будима. Пасош преведен на немачки језик. Очуван штампани образац.

Откуп од А. Николића 1955. инв. 16

4. 1862. априла 15. у Пожаревцу

Арсид Султана - “прва дипломирана бабица варошка” у Пожаревцу, где је радила од 1861 до 1864 године, издаје уверење са својим печатом.

инв. 53/65

5. 1857. фебруара 7. у Пожаревцу

Лекарско уверење доктора Михаиловића, физикуса Округа Пожаревачког

инв. 53/42

6. 1846. јануара 24. у Пожаревцу

Лекарско “свидителство” физикуса окружја пожаревачког доктора медицине Аћима Медовића са очуваним његовим печатом у воску.

инв. 53

7. 1859. априла 15. у Пожаревцу

Лекарско уверење окружног физикуса Др Ивана М. Шулека, са очуваним печатом.

инв. 53/51

8. 1858. јула 4. у Пожаревцу

Уверење лекара вароши Пожаревачке, поручника Димитрија Капариса. Документ је са очуваним црним графитним печатом.

инв. 53/46

XVIII

1. 1854. јанура 14. у Паланци
Оригинално еснафско писмо Матеје Стојадиновића из Паланке. Документ је штампан, мало оштећен, а садржи печат начелства јасеничког и потписе абаџијског еснафа и старешине.
Откуп од Животе Илића из Ореовице, 1955. инв. 17
2. 1850. децембра 7. у Пожаревцу
Оригинално калфенско писмо Славе Протића из Смољинца, за унапређење у калфу болтаџијског. Документ је штампан и садржи сачуван печат болтаџијског еснафа у воску.
Откуп од М. Миладиновића, 1955. инв. 15
3. 1907. јануара 29. у Азањи
Оригинално калфенско писмо Радојка Јелића из Азање, ђурчијског калфе. Документ је штампан образац, садржи таксену марку и отисак печата у мастилу.
инв. XXX

XIX

1. 1907.
План Дома Народне Скупштине, објављен 1907.
Његово Величанство Краљ Петар I 27. августа 1907. године, на дан рођења Њ.В. Престолонаследника Ђорђа, ударио је темељ овом дому.
Штампан документ.
Поклон Жике Илића, 1961. инв. 236
2. 1857. октобра 31. у Београду
Књаз сербски, Александар Карађорђевић, уз сагласност Совјета, одређује издавања из буџета за грејање и канцеларијске потребе.
Штампан документ.
Поклон Танасија Бате Димитријевића, 2001. инв. XXIX
3. 1895. октобра 31. у Београду
Одобрење за порез у срезу голубачком.
У потпису: на десној страни документа - министар финансија Стев. Д. Поповић, а на левој страни - Александар. Документ је без печата.
инв. XXX
4. 1901. фебруара 2. у Пожаревцу
Суд општине Пожаревац обавештава грађанство о помену и сахрани краља Милана. Штампан документ.
Поклон Танасија Бате Димитријевића, 2001. инв. XXVI
5. 1900. децембра 15. у Београду
Позивница Милану Ст. Павловићу, да присуствује концерту у Новом Двору.
Штампан документ.
Поклон Димитрија Јанићијевића, из Београда, 1964. инв. 239

XX

1. 1858. октобра 20. у Београду
Услед преиначења новчаног система у Аустрији, Министарство финансија је добило сагласност Совјета, по свом предлогу, да се у Србији дозволи течај новом аустријском новцу по одређеној привременој тарифи. Документ

садржи потписе: Александра Карађорђевића и Томе Вучић - Перишића, са печатима Круне и Совјета.

Откуп од А. Николића, 1955. инв. 18

2. Менице из 1870, 1879 и 1896 године.

Поклон Тодора Илића, адвоката из Пожаревца, 1973. инв. 305, 308 и 314

3. 1881. јула 1. у Београду

Обвезнице Кнежевине Србије на 100 динара у злату на име ратне штете 1876. године. Штампан документ.

Поклон Тодора Илића, 1973. инв. 327

4. 1887. маја 1.

“Удеоница” пожаревачке штедионице на 100 динара у злату.

Поклон Тодора Илића, 1973. инв. 320

XXI

1. 1849. септембра 24. у Пожаревцу

Уговор о закупу Правителствене куће. Документ садржи печат Начелства округа пожаревачког, потпис начелника, печат Примирилног суда, суви жиг Попечитељства финансија и потпис попечитеља.

Поклон проф. Николе Бошковића, 1955. инв. 51/8

2. 1848. фебруара 25. у Пожаревцу

Молба грађана Пожаревца да се образује комисија за процену вредности плачева у Шутуловој бари, где су заузели земљиште и подигли дућане. Документ је писан, очуван.

инв. 220

3. 1853. октобра 12. у Пожаревцу

За време Кримског рата грађани Пожаревца траже од Начелства и општине могућност за набавку 400 дугих пушака за случај рата са Аустријом. Документ је писан, очуван.

Поклон проф. Николе Бошковића, 1955. инв. 51/3

4. 1869. децембра 13. у Пожаревцу

Општински суд упућује позив грађанима за за договор око унапређења “опшечества”. Писани документ.

Поклон Н. Бошковића, 1955. инв. 51/40

5. 1862. децембра 12. у Пожаревцу

Списак радника који су радили “као пешаци” на утврђивању оградe “апсане”. Писани документ.

Поклон проф. Николе Бошковића, 1955. инв. 51/29

XXII

1. 1848. у Пожаревцу

Списак “постојећи обитание” – житеља Пожаревца, број кућа, пореских глава, имовно стање, бројност стоке...

Поклон Народног музеја, 1956. инв. 115

2. 1848. јула 12. у Пожаревцу

Примирилни суд доставља Начелству округа пожаревачког списак лица која су највише узорала и засејала одређеним културама. Писани документ.

Поклон Народног музеја 1956. инв. 110

3. Копија плана једног дела града Пожареваца са важнијим зградама - израдио инж. Коста Ладевић. Документ је очуван, на паусу.
Поклон проф. Николе Бошковића, 1955. инв. 47
4. 1872. септембра 23. у Пожаревацу
Начелство округа пожаревачког издаје Василију Хаџи – Пантићу уверење да може бити “меанџија” и да у целој Србији може да се бави тим послом.
Оригинални очуван документ са печатом Окружног начелства.
Откуп од Животе Илића, 1955. инв. 24
5. 1862. фебруара 25. у Дубравици
Потврда царинарнице у Дубравици издате Арсенију Добрњицу за извоз свиња у Аустрију.
Откуп од А. Николића, 1955. инв. 19

XXIII

1. 1898. јуна 24, у Београду бр. 9 и 10.
“Витез” - лист за привреду и витештво посвећен откривању споменика кнезу Милошу у Пожаревацу 24. јуна 1898. Садржи опис свечаности при отварању споменика.
откуп 1961. инв. 180.
2. 1890. новембра 21. у Београду, бр. 3
“Борац” - часопис слободних либерала.
Поклон Босе Кропек из Пожареваца 1983. инв. 363
3. 1898. бр. 88
“Српске новине” 1898. године инв. 325
4. 1932. Београд
“Службене новине” 1932.г. бр. 13 инв. 325

XXIV

1. 1902. јуна 9. у Београду
“Кукурек” - лист за политичку збиљу, шалу и сатиру.
Поклон Митић Боре из Трновца инв. 25
2. 1937. маја 9.
Плакат поводом великог збора југословенске националне странке, 9. маја 1937. године у Жабарима за Срез моравски.
Поклон Танасија Бате Димитријевића, 2001. инв. XL
3. 1895. септембра 3. у Београду
Споменица на главни збор Народне либералне странке, одржан 3. септембра 1895. у Београду
Откуп М. Ивића инв. 75
4. 1920. новембра 28.
Кандидатска листа за изборни округ пожаревачки, место Кличевац, 28. новембра 1920. године.
Поклон Николе Михајленка инв. XXX
5. 1930. септембра 17. у Пожаревацу
Изборна кутија Републиканског савеза радника и сељака поводом избора од 17. септембра 1930. године у Пожаревацу.
Поклон Танасија Бате Димитријевића, 2001. инв. XLI

XXV

1. и 2. Два примерка часописа “Велика Србија” - “La Grande Serbie”, 12. јуна и 9. јула 1916. године, који је излазио у Солуну. Часопис је штампан ћирилицом.
Поклон од Добросава Стокића из Пожареваца, 1994. инв. 475
- 3, 4 и 5. Ратне дописнице из Нице, Тулона и са Крфа, 1918.
Допринос повереника Б. Миланковића, 1956. инв. 79
6. 1916. априла 1. Бизерта
“En Avant” - Извештај са свих ратишта - новине које су излазиле у Бизерти. Новине су писане, очуване.
Поклон Божидара Стевановића, 1956. инв. 82.
7. 1916. априла 20. Софија
Фотографија српских заробљеника у бугарском ропству у Софији која потиче од 20. априла 1916. године, и на њој су стари Пожареваљани.
Делимично оштећена, садржи запис ћирилицом.
Откуп од Тоше Илића Грка, из Београда, 1987. инв. 382
- 8, 9 и 10. Ратне дописнице Црвеног крста из Старе Митровице и Жабара, преписка ратног заробљеника у Аустрији и његове породице, 1917.
Штампане на немачком језику. инв. 204

XXVI

1. 3. новембра 1941. Штаб великоморавске групе, Пожаревац
Љубо Бабић, артиљеријски пуковник, командант Великоморавске групе, потписао је наредбу:
“Данас сам наредио да се обесе на пожаревачком корзоу на телеграфске бандере, чије жице редовно секу, шест комуниста ухваћених у борби са оружјем у руци и црвеном звездом на капи, а који нису хтели да се предају. ... (апелујући остале комунисте да се предају каже:) предају ћу примати лично у штабу Војводе Битољског у Пожаревацу у року од четири дана, т.ј. до 7. т.м. у 12 часова.”
Штампан документ, очуван.
Поклон Танасија Бате Димитријевића, 2001. инв. XXII
2. 18. септембра 1941. Пожаревац
Поглаварство града Пожареваца “ ... позива још једном сво грађанство и омладину да се окане беспослицења и шетње у радне дане по улицама и седења по кафанама као и да показују најобичнију учтивост и васпитање у поздрављању Немачке Војне Силе.”
Штампани материјал.
Поклон Танасија Бате Димитријевића, 2001. инв. XXIII
3. и 4. Два штампана прогласа Удружења спасилаца Србије
Поклон Танасије Бата Димитријевић, 2001. инв. XXIV
5. 27. априла 1941, положај
“Проглас драгом народу”, у потпису командант свих четничких одреда у земљи, војвода Коста Пећанац.

Штампани материјал.

8. и 7. *Дописнице из Немачке, 1942.*
Поклон Танасије Бата Димитријевић, 2001. инв. XXV
- 8, 9 и 10. *Ратна пошта из заробљеништва, из Италије, 1942.*
Поклон Живојина Миладиновића из Куле, 1999. инв. XXVI
- Поклон Стојадиновића, 1961. инв. 246*

I ВИТРИНА

1. 23. новембра 1921
Албанска споменица - Александар I, краљ СХС, одликује "свога ратног друга Станоја Милошевића редова 3 чете 1 батаљона 8 пеш. пука Албанском Споменицом" 23. новембра 1921., у потпису канцелар Краљевских ордена ђенерал Пав. Јуришић Штурм (претпоставка)
По реферату повереника, 1956. инв. 66
2. *"Верност отаџбини - 1915 – 1918 - стари ратници носиоци Албанске споменице Пожаревца и околине", албуми фотографија солунских бораца*
Поклон Стојана Станковића, инв. XXXI
3. *Спискови солунских бораца - по селима*
4. *"1915 – 1918", штампана књига - албум фотографија главних протагониста Првог светског рата.*
инв. 176
5. *Списак старих ратника носилаца Албанске споменице среза пожаревачког (доставили повереници Архива са терена)*

II ВИТРИНА

1. *Псалтир, из 1836. године*
Поклон прото – стафора Добр. М. Лучића, члана Црквеног суда, 1954. инв. XXIX
2. *Свештено Евангелије, Москва, 1893.*
инв. бр. 3056.
3. *Житије, детаљ*
РС XXII
4. *Грађевинска књига манастира Тумане, 1912 – 1913*
инв. 331
5. *1899. јануара 25. - Васа Пелагић на одру*
Откуп од Д. Јанићијевића, из Београда инв. 294.
6. *Талмуд или огледало чивутског поштења, "по немачком израдио" Васа Пелагић, 1879. Нови Сад*
Поклон проф. Николе Бошковића, 1961. инв. 181
9. *Владимир Јовановић - "Основи снаге и величине српства", прештампано из "Младе Србадије", Нови Сад 1870.*
Поклон Димитрија Јанићијевића из Београда, инв. 294
10. *Књига наредби ергеле "Љубичево" 1943 – 1946*
Поклон Младена Владимировића, инв. РС XX

ИЛУСТРАЦИЈЕ

- 1. КНЕЗ СРПСКИ МИХАИЛО ОБРЕНОВИЋ ОДЛИКУЈЕ ТАКОВСКИМ КРСТОМ ГРАЂАНИНА ВАРОШИ ПОЖАРЕВЦА ЗА УЧЕШЋЕ У ДРУГОМ СРПСКОМ УСТАНКУ 1815. (23. маја 1865.)*
- 2. АТЕСТАТ КРСТИ БОГДАНОВУ ЗА ХРАБРО ДРЖАЊЕ У РУСКО - ТУРСКОМ РАТУ, 30. јануар 1791.*
- 3. ПАСОШ ЗА ОДЛАЗАК ИЗ РУСИЈЕ КРСТЕ БОГДАНОВА, 1800.*
- 4. ПРЕВИСОКИ ЦАРСКИ УКАЗ КНЕЗУ ЈОВАНУ ШЉИВИЋУ ИЗ ПОЖАРЕВЦА, 1841.*
- 5. НИКОЛА I, КНЕЗ ЦРНОГОРСКИ И БРДСКИ, ОДЛИКУЈЕ ЖИВОЈИНА МИЛОВАНОВИЋА ОРДЕНОМ III СТЕПЕНА КНЕЗА ДАНИЛА I, 1869.*
- 6. КАЛФЕНСКО ПИСМО БОЛТАЦИЈСКОГ ЕШНАФА, 1850.*

Издавач - **ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПОЖАРЕВЦУ**

Главни и одговорни уредник: Живорад Сарафиновић, в.д. директор

Аутор: Драгана А. Милорадовић, етнолог

Штампа:

Тираж: 200

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
У
ПОЖАРЕВЦУ

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПОЖАРЕВЦУ

Четвртак, 21. март 2002. године

Позива Вас на отварање изложбе

у 12 часова

ДАРОВИ ПРОШЛОСТИ

“СТАРА КАСАРНА – ПАВИЉОН бр. 4”

Моше Пијаде бб

ИЗ ЗБИРКЕ ПОКЛОНА И ОТКУПА

П о ж а р е в а ц